Kauslunde-Gamborg lokalhistoriske Arkiv

2012

Skolehistorie

Arkivets adresse: Assensvej 179,
Åbningstid: Hver tirsdag kl. 19.00-21.30,
desuden 15/8-1/6 tirsdag kl. 14-17,
eller efter aftale

Hjemmeside: http://home1.stofanet.dk/essv/arkiv

ISSN: 1399-1620

Skolehistorie

Den første beretning om undervisning i Danmark går helt tilbage til Ansgars tid i 800-tallet, hvor 12 drenge blev oplært til at gå ud og fortælle om kristendommen. Og i de næste snart 1000 år var det især undervisning i den kristne lære, man lagde vægt på. Der blev oprettet latinskoler i byerne sammen med mange andre skoleformer, mens der blev indsat degne på landet. For at opnå et degnekald skulle man være student, gerne teologisk kandidat. Til degneembedet hørte pligter, som skulle varetages på bedste måde, f.eks. at undervise ungdommen i den kristne børnelærdom umiddelbart efter søndagens gudstjeneste.

Ifølge Danske Lov 1683 om formyndere og børn hed det: "...de skulle have Tilsyn, at Forældre holde deres Børn, Drenge og Piger til Skole og yde ærlige Tjenester..."

Nogle steder på landet lod Frederik IV oprette rytterskoler allerede fra 1721, men først i 1739 kom der en lov, som påbød undervisningspligt for alle børn, så man fik pligt til at oprette skoler overalt på landet med dertil tilknyttet skoleholder (lærer). Loven blev vel ikke altid taget efterrettelig, for det var ikke alle, der lærte at skrive sit eget navn. Man klarede sig med initialer ved underskrift af fæste- og skiftebreve. Regning ansås dengang for trolddomskunst, men tilbuddet var der.

Indtil der i 1814 kom en speciel lov for skoler på landet, var læreren som regel også tilknyttet kirken som degn og beholdt derfor i folkemunde mange steder sin gamle betegnelse. Den særlige lov for skoler på landet blev delvis ophævet i 1937, men først helt i 1958.

Begrundelsen for at der skulle være en særlig lov på landet var, at børnene gennem deres praktiske arbejde og deres nære tilknytning til naturen ikke behøvede så mange teoretiske fag som børnene i byerne. De gik i skole hver anden dag og mange steder så fleksibelt, at de store kun gik lidt i skole om sommeren og mest om vinteren. Og omvendt for de små.

Aflønning af degnene og senere af lærerne bestod af naturalier som en bolig, noget jord og nogle dyr, så man selv kunne arbejde sig til sit udkomme ved siden af lærergerningen, samt nogle gaver ved forskellige højtider. Ved forordningen i 1814 blev aflønningen forsøgt ensartet overalt.

Skolerne i Gamborg

Den første undervisning, man hører om i Gamborg, er så tidligt som i 1680 fra en degneindberetning. Den omtalte degn havde til huse i en såkaldt kirkelade, som skønnes at være den ene længe af Gormsens gård.

Senere i ca. 1736 blev der opført en degnebolig ved Gamborg kirkegårds sydlige side, og i år 1742 oprettede grevskabet Wedellsborg skole i den nyopførte degnebolig, og degnen blev indsat som skoleholder. Lønnen udgjorde 6 rigsdaler samt diverse naturalier i form af korn, tørv, græs og halm.

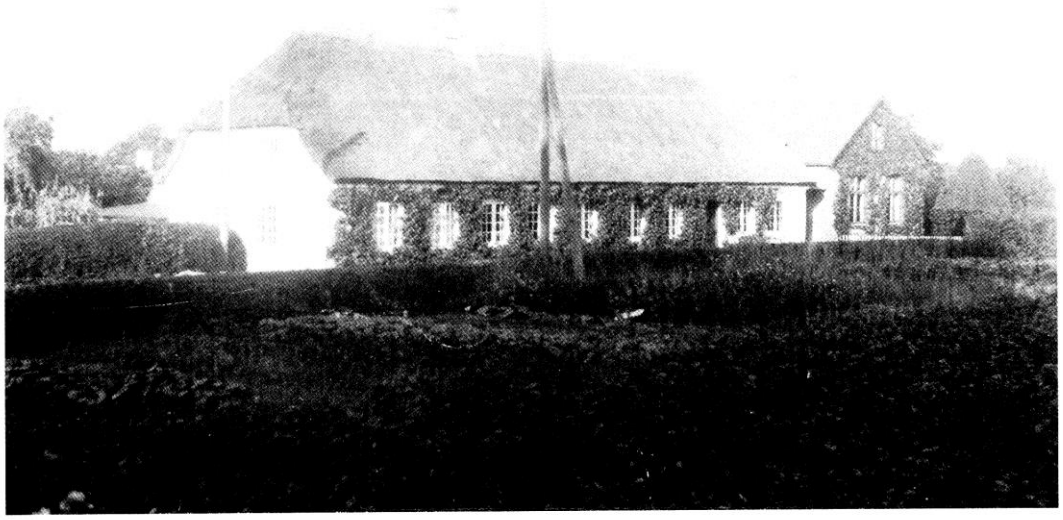

Gamborg gl. Skole ca. 1920.

I 1852 opførtes en ny lærerbolig på det sted, hvor præste-enkesædet tidligere lå. I den ene ende af huset lå lærerboligen og i den anden ende skolestuen. Den blev brugt til undervisning indtil 1889, hvor der blev indrettet skole i en særskilt bygning. Ved lynnedslag i 1926 nedbrændte lærerboligen, og en ny opførtes samme sted.

Den første skoleholder i Gamborg var degn Anders Hansen Raun. Han afløstes i 1744 af studiosus Jørgen Jørgensen fra Balslev. Han var som bekendt far til maleren Jens Juel og virkede i Gamborg indtil 1796. Herefter blev Hans Lauenborg

fra Husby ansat. Han må have haft et nært forhold til herskabet på Wedellsborg, idet grev Vilhelm Wedell stod fadder til Lauenborgs søn. Han blev allerede i 1811 forflyttet til Rolund, hvor efter Peder Rasmussen Andersen fra Aborre overtog embedet. Han fik sit virke i den gamle degnebolig i Gamborg i 38 år indtil sin død i 1849.

Da embedet blev ledigt, indsatte greven Christian August Petersen, der på egnen var kendt som "Grev Karl". Han havde været skriver på Wedellsborg godskontor, men uddannede sig siden til lærer og dimitterede fra Skaarup Seminarium i 1847 med årets bedste karakter.
Han boede kun få år i den gamle degnebolig og flyttede i 1852 ind i den nyopførte lærerbolig nord for kirken. Han virkede som skoleholder og degn i Gamborg fra 1849 til 1888, hvor han som 70-årig fratrådte af helbredsmæssige grunde.
Lærer Jens Christian Hasseriis blev nu ansat og kom til at præge sognet de næste 37 år. Han tog lærereksamen fra Jelling Seminarium 1877 og var den første lærer i Gamborg, der blev indsat af sognerådet og kaldet af biskoppen i Odense. Ud over skolearbejdet drev læreren, som en del af lønnen, en lille lod på 4 tdr. land jord beliggende ved forskolen, og i en periode havde han køer, som også kunne bruges som trækdyr. Han var som sine forgængere også kirkesanger.
Undervisningen foregik for elevernes vedkommende hver anden dag, idet de 4 årgange var opdelt i to hold, de yngste og de ældste, og var fleksibel i forhold til årstider og markarbejde. Undervisningsmaterialer til brug i klasseværelset var gratis, mens penne, grifler og blyanter, som også kunne bruges derhjemme, måtte indkøbes for egen regning.
Ved en visitation i Gamborg skole 1899 udtaltes: "Børnene vare meget veloplærte trods de vanskelige Forhold, idet mange af Drengene i øverste Klasse var Tjenestebørn fra fremmede Sogne."
Hasseriis holdt aftenskole for sognets unge og deltog aktivt i ungdomsforeningens arbejde. Han var også historisk interesseret og udgav i 1926 et lille hefte "Optegnelser om Gamborg Sogn", hvor fra mange af ovennævnte oplysninger er hentet.
Hasseriis tog sin afsked med pension i 1925, men for stadig aktivt at kunne deltage i sognets liv lod han opføre et hus på Hasseriisvej i Kauslunde, som han kaldte "Gamborghus".
Han efterfulgtes af en ung lærer ved navn Søren Ejnar Tarp. Han var dimitteret fra Jelling Seminarium 1914, blev i 1918 gift med Helga Gammelgård og samme år ansat i Tvenstrup skole ved Odder. Herfra kom han til Gamborg 1. 11. 1925.
Tarp var en meget afholdt og respekteret lærer. Han etablerede bl.a. bibliotek med

udlån på skolen, blev formand for både foredragsforening og ungdomsforening og var en yndet historiefortæller ved forskellige lejligheder. Hans undervisning indledtes altid med morgensang ledsaget af violinspil og overhøring af salmevers. I hele Tarps tid gik eleverne kun i skole hver anden dag.
Lærer Tarp søgte sin afsked i 1958 på grund af sygdom.

Stillingen som førstelærer ved Gamborg Hovedskole blev herefter opslået ledig. Dog således, at den nyansatte lærer måtte være villig til at flytte med til den 7-klassede fællesskole, når den var bygget.
Der kom 2 ansøgninger til stillingen, og efter indstilling fra skolekommissionen blev Herluf Borup Hansen enstemmigt ansat som ny førstelærer og siden hen på skole-kommissionsmødet den 4. jan.1960 valgt til skoleinspektør for den nye fællesskole.
I 1912 blev Gamborg skole udvidet med forskolen, som blev lagt midt i mellem

Gamborg Forskole 1935. Kathrine Rasmussen leger med børnene.

Kauslunde og Gamborg på en grund fra den gamle skolejord. Forskolen bestod af skolestue og bolig til lærerinden. Den første lærerinde blev Kathrine Rasmussen, der var ansat indtil 1936, hvor hun afløstes af Ella Petersen indtil 1949. I 1943 udbyggedes forskolen med en forgang til skolestuen med wc, håndvask og drikkevandsanordning. Forinden havde det været diskuteret i sognerådet, om det

måske var mere hensigtsmæssigt at flytte alle klasseværelser og gymnastiksal sammen med forskolen, når der alligevel skulle bygges. Dette blev dog forkastet.

I 1950 blev Ellen Margrethe Brogaard ansat som forskolelærerinde, og da forskolen blev nedlagt flyttede frk. Brogaard med til den nye fællesskole. I første omgang som småskolelærer og siden som 2.lærer.

Skolerne i Kauslunde

Hvor langt tilbage i tiden Kauslunde har haft en sognedegn vides ikke. Men Hans Degn er den første, der nævnes i rækken af vore sognedegne, idet hans barn blev døbt i Kauslunde Kirke i 1682. Siden har der været en degnebolig, som stort set har ligget på det samme jordareal, hvor den gamle skole stadig ligger.
Til degneboligen hørte der ifølge matriklen i 1688 godt 2 skæpper land, som degnen, der havde bopælspligt måtte nyde, dvs. dyrke jorden og holde husdyr.

I 1885 blev der på et møde forelagt, at der var for mange elever i Kauslunde skole og derfor måtte oprettes et nyt lærerembede med skole i Voldby. Dette blev dog ikke vedtaget, derimod blev der oprettet 2 pogeskoler (forskoler), en ved Skrillinge og en ved Kauslunde skole.
Forskolen i Kauslunde på 90m² blev bygget i 1889. Der skulle ansættes en lærerinde, for man mente, at lærerinder var bedst til at undervise børn i 7-9 års alderen, og så kunne de undervise pigerne i håndarbejde. En lærerinde skulle have lærereksamen eller præliminæreksamen.
En lov bestemte, at der skulle betales mulkt, det var ca. 25 øre pr dag, hvis eleverne udeblev fra undervisningen uden lovlig grund. Hvis forældrene ikke selv angav årsagen til forsømmelsen, skulle læreren få den oplyst, og det var sognerådet, der skulle opkræve bøderne.
Det blev vedtaget "at Ret til Udskrivning" bortfaldt, dvs. at forældre ikke kunne udskrive deres børn før skoleåret var slut.

Skolekommissionen, (og her var det altid præsten, der var formand), skulle ansøge sognerådet om bøger og andre nyanskaffelser til skolen, og ansøgningen sluttede altid med: "alt dette i Haab om, at disse Bøger og andet Undervisningsmateriel må blive anskaffet."
I slutningen af 1800-tallet blev der ofte søgt om gymnastikredskaber, f.eks. trapez, sjippetov og ringe, og dengang var det kun drengene, der blev undervist i

gymnastik. Fra 1903 skulle der undervises i gymnastik for begge køn, det måtte dog ikke finde sted, hvis nogen var imod, at drenge og piger blev undervist sammen.

En vedtægt om renholdelse af skolen lød således: "Tobaksrygning maa ikke finde Sted i Skolelokalerne. Ved Hovedrengøring skal Gulvene sæbevaskes og ferniseres og Væggene kalkes. Lærerne skal paase Udluftning af Skolestuen. Der skal bruges Skiftesko i Skolestuen, og de maa ikke bruges ude, medmindre der bliver benyttet Galocher. Bestemmelserne bidrager til at højne Agtelsen for Skolen".
Der var ofte tilsyn med undervisningen af provst og biskop. I 1935 kom et medlem af Statens Håndarbejdsudvalg til skolen for at tilse håndarbejdsundervisningen. Pigerne skulle dengang undervises i at stoppe og lappe samt sy og strikke. Det blev påbudt at anskaffe et bord til at klippe og sy ved samt en symaskine til de ældste elever, og det var ønskeligt med et håndklæde og et fad til håndvask. Der var en vandpumpe bag skolen, men den blev vistnok ikke benyttet, og indlagt vand fandtes ikke.
I 30erne kom der biler på vejene, og i samarbejde med politiet blev der truffet foranstaltninger til beskyttelse af børnene mod farerne fra den kørende trafik forbi

Kauslunde gl. Skole ca. 1910.

skolen. Der skulle opsættes tavler med påskriften "Skole" og advarselstavler med " Forsigtig kørsel".
Provsten meddelte i 1935, at stiftets biskop Rud ville holde visitats i Kauslunde skole og påbød: "der skal forefindes Lærernes Embedsbøger, Opgørelse af Børneantallets Størrelse og Fordeling i Klasser, samt opgivelse af Lærerens Navn, Alder og Tjenestetid desuden Skolekommissionens Medlemmers Navne. Børnene i ældste Klasser maa være forsynede med Papir og Pen eller Blyant til Retskrivning. Til slut samles alle Børnene i Skolens største Lokale, og der synges en Salme eller anden Sang, hvorpaa der sluttes med en kort Tale".

Lærere og lærerinder ved Kauslunde skole

Ved folketællingen i Kauslunde 1787 og 1801 hed sognedegnen Niels Plov, og i 1834 og 1845 var Junius Havsteen Blumensaadt sognedegn.
Blumensaadt blev ansat som ny degn ca. 1832. Han havde lidt svært ved at falde til blandt sognets folk. Hans optræden i skole og kirke blev udsat for kritik, og adskillige klager fremkom i årene 1838-1857.
I sogneforstanderskabets protokol kan refereres nogle eksempler på folks anke: "At Blumensaadt brugte Skolebørnene til Arbejde i Skoletiden", formentlig i hans landbrug. Desuden anklagedes Blumensaadt for "at han omgikkes deres Børn på en rå og lidenskabelig Maade, og derfor ville der blive indgivet Klage til Skoledirektionen, om ikke han ændrede sin Fremgangsmaade." Han erkendte: "at den givne Ordvarsel og Paamindelse var fortjent og lovede at beflitte sig paa at opfylde sine Pligter."
1857 indgav kirkesanger og skolelærer Blumensaadt en ansøgning om afsked med pension.

Lars Nielsen blev født 1823 på Ejstrupgaard, Gamborg, som søn af gårdmand Niels Hansen og Karen Pedersdatter. Han var lærer i Kauslunde 1857-1893.

Peter Tveskov var født i Raagelund, og blev i 1890 gift med Marie Sørensen, der også havde læreruddannelse. Efter at have været i Helsingør og Holstebro blev Tveskov lærer i Kauslunde fra 1893-1908.
Han oprettede en sangforening, som han ledede. Deres hjem blev et midtpunkt for sognets åndelige liv. 1908 flyttede de til Odense.
Niels Mortensen var født i Ebberup 1876. Han var uddannet lærer fra Odense Seminarium og var en kortere tid lærer i S. Stenderup ved Kolding, inden han kom

til Kauslunde. Han var en dygtig skolemand. I sangens og musikkens tjeneste var han anerkendt og ledede i mange år sangforeningen. Også egnens kulturhistorie dyrkede han flittigt og var god til at fortælle og nedskrive sagn fra sognet. Lærer Mortensen skrev mange artikler og rim til aviserne, og mange taler, som han holdt ved familiefester og andre begivenheder, er bevaret i lokalarkivet. Else og Niels Mortensen var lærerpar i Kauslunde 1908-1941

Lærer Ejnar Odbjerg var født 1905 i Stensballe ved Horsens. Han dimitterede fra Gedved Seminarium i 1930 og blev 1932 gift med Nancy Andersen. Odbjerg var først lærer ved Uldum Højskole og i Grinderslev skole i Salling, inden han i 1941 blev ansat som førstelærer og kirkesanger ved Kauslunde skole. Undervisningen fornyedes ved lærer Odbjergs ansættelse. Der blev skolegang hver dag for de ældste klasser.
Odbjerg var en rigtig landsbylærer med interesse for sognets liv. Han holdt aftenskole, oprettede et sognebibliotek og var formand for Kauslunde foredragsforening. Han skrev sange og taler til begivenheder i sognet, og mange af disse er bevaret for eftertiden. Da Kauslunde skole blev nedlagt, var Odbjerg lærer på Hyllehøjskolen til sin pension i 1973. Familien blev boende i den gamle skole.
3 lærerinder var kun ansat få år i Kauslunde: Frk. Barsøe 1889-1892, frk A.Knudsen 1892-1893 og frk. R. R. Jacobsen 1893-1897.

Kauslunde Forskole ca. 1908.

Frk. Marie Demant var uddannet fra Odense Seminarium og lærer i Kauslunde 1897-1925. Ved en visitation af biskop Balslev i Kauslunde Skole 1898 noteredes: "Den 9. December visiterede jeg Kauslunde Forskole, Frk. Demant Hansen underviser med Liv og Lystighed, og Skolen staar på et meget højt Standpunkt". Frk. Demant var interesseret i Lapland og rejste ofte dertil. I forældrenes have på "Stubdal" byggede hun en sæterhytte, hvor hun om sommeren holdt syskole. Hun holdt også i nogle år aftenskole for piger. Hun var meget afholdt af elever og beboere i sognet. Hun døde i 1926.
Frk. Demant har stadig stor betydning for Kauslunde sogn, idet hun var en ivrig fotograf, og i arkivet findes mange billeder fra hendes tid.

Frk. Antonie Damgaard var født 1894 i Thrige ved Aarhus, havde lærereksamen fra Aarhus Seminarium i 1920 og var ansat ved Kauslunde Forskole 1925-1962. Frk. Damgaard var meget afholdt og god til at undervise de små elever. Hun foretog flere udenlandsrejser, bl.a. til New Zealand, Skotland, Sverige og Norge og skaffede pigerne i sin klasse penneveninder fra de nordiske lande og Skotland. Dengang var der ingen undervisning i sprog i skolerne, men hun underviste frivilligt i engelsk for interesserede, især piger. Frk. Damgaard var kort tid på Hyllehøjskolen indtil sin pension. Hun havde købt hus i Kauslunde, og deltog interesseret i sognets liv. Frk. Damgaard døde næsten 95 år gammel i 1989 på Teglgårdens Plejehjem.

Skolerne i Skrillinge

Den første undervisning i Skrillinge kender vi ikke meget til, men børnene er uden tvivl blevet oplært i læsning og skrivning siden 1739. Ved folketællingerne 1787 og 1801 nævnes ingen lærer i Skrillinge, så enten blev børnene undervist af degnen i Kauslunde, eller det har været en tilrejsende. Det kunne være en student, en skrivekyndig husmand eller afskediget soldat, der var skoleholder.
Den første lærer i Skrillinge, vi med sikkerhed kan sætte navn på, er Peder Hansen, som var her fra 1812. Han var nok den første uddannede lærer. Han var dimitteret fra seminariet Brahetrolleborg i 1806 og blev i 1815 indsat i embedet af biskoppen.
Peder Hansen var ud over at være lærer også gårdejer. Han fik i 1825 skøde på gården matr. nr. 19 i Skrillinge, hvis nuværende adresse er Skrillingevej 19. Skolestuen var da i en af gårdens udlænger.
Senere blev der holdt skole i et hus, som lå mellem Skrillingevej 6 og Smutvejen

4, hvor der nu er cykelsti. I 1831 blev skolelodden matr. nr. 3 udskilt fra Skrillingegården. Om der allerede på det tidspunkt er bygget en skole vides ikke, men sognerådsprotokollen oplyser i 1842, at skolen lå mellem smedjen i Skrillinge og Skrillingegården. Samme år blev der anlagt en skolesti fra Lambæksgård i Svenstrup til skolelodden.
På et tidspunkt blev der klaget over, at skolen ikke blev holdt ordentligt ren, og det fremgår, at det var de ældste pigers opgave at stå for rengøringen.
I efteråret 1848 blev skolen brugt til krudtmagasin, og sogneforstanderskabet forberedte sig på at leje storstuen på Møllegård, men det blev dog ikke nødvendigt, da krudtet hurtigt blev fjernet igen.

En ny lov i 1856 stillede større krav til skolebygninger. Da Skrillinge skole slet ikke kunne opfylde de nye betingelser, besluttede sogneforstanderskabet at opføre en ny skole samme sted. En tegning fremstillet af murermester Michelsen blev godtaget med undtagelse af de takkede gavle, som ikke var nødvendige. Den gamle skole skulle bruges, indtil hovedbygningen og den ene længe var færdige, hvor efter den skulle ombygges til bryggers, stald, brænde- og hønsehus.
Arbejdet kom i licitation. Murerarbejdet blev overdraget til Christen Jørgensen Dinesen i Asperup for 209 Rigsdaler. Tømrer- og snedkerarbejdet skulle udføres af snedker Søren Nielsen fra Middelfart. Hverken tækkemand eller maler havde givet tilbud, så det måttet udføres efter aftale. Skolen stod færdig i november måned, og prisen var 2350 Rigsdaler, som blev pålignet hartkornet.
En gymnastikplads blev anlagt det kommende forår.

Fra 1857 findes en fuldstændig opgørelse over skolens inventar, som bl.a. omfatter: 4 kakkelovne, 10 skoleborde, 10 bænke, en forhøjning med en pult og stol, en tavle, 4 landkort, adskillige bøger og endelig 9 blækglas.

Med et børnetal på 74 i 1889 var rammerne ved at sprænges. Beslutningen om at opføre en "pogeskole" var på høje tid. Den nye skolebygning blev lagt midt i skolegården, et meget upraktisk sted, men lærer Okkels ville ikke af med jord af skolelodden, for som han sagde, var det jorden, han levede af.
Pogeskolen stod klar den 1. november 1889. Der blev ansat en lærerinde Birthe Marie Laursen, som skulle undervise børnene fra indskrivningen til de fyldte 9 år. I Skrillinge var der 38 børn under 9 år, og de blev delt i 2 klasser i pogeskolen. De ældste gik i skole mandag, onsdag og fredag og de yngste tirsdag, torsdag og lørdag formiddag. Lørdag eftermiddag skulle lærerinden undervise de store piger i håndarbejde. I den nye skolebygning var der indrettet lejlighed til lærerinden.

Ved provstens visitation i 1906 påpegede han, at skolestuen i Skrillinge skole var trang, der var dårligt lys, ingen ventilation og svamp i gulvet. Skolens rammer var i 1913 igen ved at sprænges af nu 105 elever. Man valgte da at bygge en lærerindebolig, hvorved man kunne inddrage lærerindens bolig til undervisningslokale. Samtidig blev skolen renoveret, og der indrettedes gymnastiksal. Den var med cementgulv og uden kakkelovn, så i mange år fremover havde man kun gymnastik i sommerhalvåret. Den nye lærerindebolig, der var nabo til skolen stod færdig til indflytning i 1915.

Sommeren 1930 blev toiletterne ombygget, men kredslægen kunne ikke godkende resultatet, da der hverken var lys eller ventilation og kun et toilet til hvert køn med fælles forgang. Der var dog et bræt med 2 huller på begge toiletter. Året efter blev manglerne udbedret.

I 1934 blev der oprettet forældreråd i Skrillinge skole. Det fremkom med flere ønsker som cykelstald, mere rengøring og om at få skolegang hver dag. Sognerådet godkendte hverdagsskolegang, som blev indført fra april 1936, i første omgang dog kun på prøve.

Atter var det galt med pladsen i Skrillinge skole. Den nye skolelov fra 1937 krævede mere rum til eleverne, samt at der blev undervist i flere fag som sprog, matematik, fysik, biologi, husgerning og sløjd. På et møde, forældreforeningen afholdt i juli 1937, var der ønsker fremme om en ny skole. Tidligere havde de fleste børn været fra landet, men i Russelbæk og Nytofte, som hørte til Skrillinge skoledistrikt, var der bygget mange huse, og en stor del af eleverne kom her fra. Forældreforeningen mente, skolen burde flyttes. Allerede på det tidspunkt var der tanker fremme om en centralskole for kommunen. Med krigen blev planerne delvis henlagt.
De sidste måneder under krigen blev skolen beslaglagt af tyskerne, som havde vagtlokaler i begge skolestuer. Da tyskerne var draget af, måtte der en meget grundig rengøring til.

Til den nye skole i Skrillinge købte Kauslunde kommune i 1942 et stykke jord, matr. nr. 30a (hvor Kærvangen ligger) af Axel Buch. Tegninger til skolen lå klar i 1954, byggeudvalg blev nedsat og optagelse af lån i sparekassen vedtaget. Januar 1956 blev tegningerne til Skrillinge skole godkendt af amtsrådet. En ny lærerbolig stod færdigbygget på skolebyggegrunden, og her flyttede Morten Pedersen ind ved sin ansættelse.

Skrillinge Skole, Laurits Petersen med klassen 1954.

Da man senere blev enige om at bygge en centralskole, blev skolegrunden i Skrillinge solgt og udlagt til parcelhusbyggeri.

Lærere

Peder Hansen var lærer indtil 1856. I 1845 søgte han om lov til at ansætte en hjælpelærer. Han fik tilladelsen, det måtte dog ske på hans eget ansvar og bekostning. Den første hjælpelærer var Rosendahl, og siden kom Christian Johan Lodberg Lindvig, som blev gift med Peder Hansens datter. Lindvig overtog stillingen i 1851, men rejste til Jylland allerede i november 1854. Lindvig havde i april 1851 en kontrovers med sogneforstanderskabet, da han uden bemyndigelse havde indkøbt blæk, forskrifter og en almanak til skolen. Han fik at vide, at han ikke havde lov til at gøre indkøb på sognets regning, og at en almanak ikke var et nødvendigt indkøb til skolen.
Lærer Hansen søgte sin afsked i 1856, da han var 72 år.

Den nye lærer, der blev ansat i 1856, var den 38-årige Nis Nielsen Bryggere, der kom fra en stilling som lærer ved friskolen i Middelfart. Han var født i Sdr. Bjert

og uddannet på Lyngby Seminarium. Året efter sin ansættelse blev han i Marslev gift med den 25årige Ida Sophie Kjær. Nis N. Bryggere drev også landbrug. Skolelodden var på 6 tdr. land god jord, og han havde en hest og 2 køer.
Nis N. Bryggere blev syg og søgte sin afsked i 1863. I embedet blev indsat Jens Peter Torbensen, som havde været lærer ved realskolen i Middelfart.

I 1872 var lærerembedet igen ledigt i Skrillinge skole. Niels Thomsen blev ansat, han var en meget dygtig lærer. Lærerparret gjorde meget for at fremme oplysning. De holdt begge aftenskole for ungdommen. Fru Thomsen underviste de unge piger i syning, der blev holdt ugentlige bibelske foredrag, og lærer Thomsen formidlede talere til private hjem i Skrillinge. Det første juletræ blev i deres tid indført i skolen. Fru Thomsen gik rundt med børnene om træet og sang salmer. Det var en ny og stor oplevelse for børnene. Hr. og fru Thomsen rejste til Odense i 1883 og grundlagde her Odenses første seminarium.

Lars Martinus Okkels kom til Skrillinge i 1883. Han var født i 1854 i Gjellerup ved Herning, uddannet på Jelling Seminariun og kom fra en skole i Balle sogn. I de 10 år familien var i Skrillinge fødtes 6 af deres 11 børn. I 1893 fik lærer Okkels en stilling ved Nyborg kommuneskole.

Da førstelærerembedet atter var ledigt i 1893, blev Hans Peder Erland Hansen ansat. Han var født i Ørsted sogn og dimitteret fra Jonstrup Seminarium i 1882. Lærer Erland Hansen tog sin afsked i 1929 efter 36 år som førstelærer i Skrillinge. Som hans afløser blev ansat Søren Christian Gotfred Jensen, født 1904 i Skindbjerg, Randers amt, dimitteret fra Odense Seminarium 1925. Han var dog kommet til Skrillinge allerede til november 1926 med ansættelse som andenlærer og organist, men blev i 1929 førstelærer og distriktskirkesanger.
Lærer Jensen tog sin afsked i 1937 for en stilling i Bjerre. I det nye stillingsopslag var jordlodden skilt fra, og den nye lærer måtte være indforstået med en omlægning af skolevæsenet og en flytning af skolen.

Laurits Petersen overtog embedet pr. 1.6. samme år. Han var født 1905 i Hejls, dimitteret 1928 fra Haderslev Statsseminarium og gift med Tove Høgh Lorenzen fra Vamdrup. Laurits Petersen blev fra 1.8.1960 ansat ved Hyllehøjskolen. Da Skrillinge skole lukkede, købte Tove og Laurits Petersen den gamle skole som bolig. Bygningerne blev senere til Middelfart Friskole, men det er en helt anden historie.
I 1956 blev Morten Pedersen ansat som andenlærer ved Skrillinge skole.

Ida Poulsen med elever 1939.

Lærerinder

I 1906 fik lærerinde Birthe Marie Laursen på grund af svagelighed sin afsked med pension. Kirstine Marie Bertelsen, dimitteret fra Odense Seminarium i 1905, havde været vikar. Hun blev indsat i det ledige embede.. Hun var datter af skomager Bertelsen i Kauslunde. Hun var her kun indtil 1909, hvor hun søgte sin afsked for at indgå ægteskab. Herefter blev Ella Jørgensen ansat. Hun stammede fra Gelsted og var dimitteret fra Odense Seminarium i 1902.

Frk. Jørgensen tog sin afsked i 1923, hvor efter den 23-årige Margrethe Kathrine ~~Damgaard~~ Gamborg Andersen, der stammede fra Grindsted, blev ansat. Hun var her kun i 4 år, indtil hun blev gift og bosatte sig i Schweiz. Lærerinde Ida Eleonora Petersen blev ansat i 1927. I 1937 blev hun gift med Edvard Poulsen.

Optakten til Hyllehøjskolen

Kauslunde sogneråd nedsatte i januar 1951 et udvalg, som skulle drøfte kommunens skolevæsen. Spørgsmålet var, om man skulle bygge 2 skoler eller kun 1. I december 1952 besluttede et flertal i sognerådet efter et møde med sognets beboere, at der skulle bygges 2 nye skoler henholdsvis i Kauslunde og Skrillinge. Samtidig spøgte tanken om fælles skolebyggeri mellem Kauslunde og Gamborg. Gamborg sogneråd var med på ideen, men ville dog først lave en rundspørge blandt beboerne. Der indkom 110 underskrifter, og i 1954 blev der indgået aftale om skoleforbund mellem Kauslunde og Gamborg sogne, dog under forudsætning af at Gamborg bibeholdt sin forskole.
Fra Gamborg kom et forslag om at bygge skolen på sportspladsen, men det syntes Kauslunde sogneråd ikke om. Man besluttede i stedet i 1955 at købe Alfred Hansens hus samt Otto Illums frugtplantage ved sportspladsen til skolegrund. Købet var under forudsætning af amtets godkendelse. Samme dag blev nedsat et byggeudvalg.

En ny situation opstod imidlertid da amtsrådet ikke kunne godkende købet af skolegrunden i Kauslunde. Man diskuterede skolestrukturen indgående, og tanken om én stor skole i stedet for to mindre modnedes. Gamborg var villig til at fortsætte samarbejdet i skoleforbundet for oprettelse af én stor fælles skole for begge sogne.
Til den nye centralskole købte man 5 tønder land jord i 1957 af Johannes Ludvigsen, Skrillinge Nygård.

Den nye skole var egentlig bestemt til at kun at omfatte børn efter forskolealderen, men Kauslunde sogneråd besluttede dog at nedlægge deres forskoler og transportere de yngste elever i bil. Gamborg kunne dog til en hver tid sende deres forskolebørn til centralskolen, hvis man ønskede det.

I februar 1958 lå arkitekt Folke Olsens overslag til det nye skolebyggeri færdigt. De endelige planer for byggeriets første afdeling blev godkendt af skolekommissionen i november 1959.
Samme år købte man Nørrehus i Svenstrup til lærerbolig. Et udvalg på 4 medlemmer, Ejnar Andersen, Agner Jørgensen, Jens Børsting og Halvor Christensen blev nedsat til skoleforbundsstyrelsen ved fællesskolen.

Tilbuddene på jord-, kloak og belægningsarbejdet blev åbnet i oktober 1959 og

i december på selve byggeriet. Det meste af arbejdet blev udført af lokale håndværksmestre. Man startede med jordarbejdet vinteren 1959/60.
Fra 1. august 1960 blev lærerne ved Gamborg, Kauslunde og Skrillinge skoler ansat på Hyllehøjskolen, og 1. september Erling Anker Pedersen, Else og Hans Lindskrog.
1. august 1960 blev "Hyllehøjskolen" taget i brug og endelig indviet den 6. november 1962.

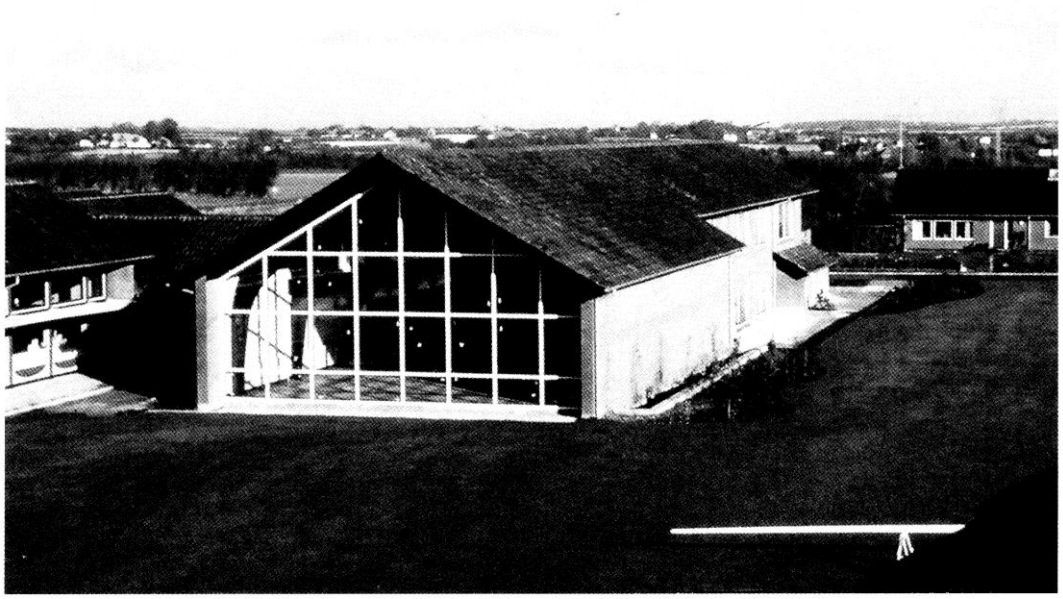

Hyllehøjskolen lige før indvielsen 1962.

Kilder:
Protokol for Skoleforbundsstyrelsen i Kauslunde-Gamborg.
Kauslunde sogns Skolekommissions protokol.
Gamborg skolekommissions protokol.
Gamborg sognerådsprotokol.
Forhandlingsprotokol for Kauslunde Sogneraad.
Skolernes embedsbøger.
Skrift af lærer Hasseriis: Optegnelser om Gamborg Sogn.
Artikel af lærer Laurits Petersen.

2011 var et godt år i Kauslunde-Gamborg lokalhistoriske Arkiv. Udstillingen om KIF betød kontakt med mange mennesker og udstillingen blev heldigvis godt besøgt. "Arkivernes Dag" d. 12. november kunne vi ligeledes glæde os over et fint antal gæster. Da havde vi suppleret med en lille udstilling med nogle af de mange fotos fra børnehaven "Musereden" i Kauslunde, som nu er nedlagt.
Efterhånden kunne arkivæskerne ikke være i det lille arkivrum, så alle reoler og kasser er nu blevet flyttet ind i det tidligere kontorlokale i kælderen. Desuden blev der indkøbt flere nye reoler. Det gamle arkivrum er herefter indrettet til opbevaring af fotos, og efterhånden skal vores samling af malerier også stå her.
Vi har måttet investere i en del nyt i år. Vores kopimaskine ville ikke mere, så vi var nødsaget til at købe en ny, det var en temmelig stor udgift. Samtidig gik to af vore pc'er i sort indenfor to måneder, så de måtte også udskiftes. I sådanne tilfælde er vi rigtig glade for, at vi har en støtteforening at ty til, ellers havde det ikke været muligt for os at købe nyt.
Næste udstilling, som åbner søndag d. 4. marts, vil omfatte fotos fra de gamle skoler og Hyllehøjskolen og vil kunne ses resten af året. Billederne supplerer teksten i denne folder.
Kauslunde-Gamborg lokalhistoriske Arkivforening afholder ordinær generalforsamling onsdag d. 18 april i arkivet.
Arkivet har åbent hver tirsdag kl. 19-21.30 samt kl. 14-17 i perioden 15/8-1/6.

På Arkivets vegne
Ester Nørrelykke

Medarbejdere:

Carl Brochstedt (Busser), tidl. Kauslunde	6441 1698
Tove Holm, Gamborg	6440 3300
Gunnar Madsen, (formand)	6440 3066
Tove Mikkelsen, tidl. Svenstrup	6441 2660
Karen Munk Rasmussen, Kauslunde	6440 3100
Ester Nørrelykke, Skrillinge (arkivleder)	6441 2514
Gerda Rasmussen, tidl. Gamborg (kasserer)	6440 3232
Lisbeth og Jørgen Rasmussen, Gamborg	6440 3033